

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

α') 'Ο 'Ακαδημαϊκὸς κ. **Μαν. Καλομοίρης**, καταθέτων τὰ τελευταίως ἐκδοθέντα ἔργα του: α) *Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος, μουσικὸς θρῦλος—τραγωδία σὲ τρία μέρη ἀπὸ τὴν τραγωδία τοῦ Νίκου Καζαντζάκη*, Ἀθῆναι 1961, καὶ β) *Παλαμικὴ συμφωνία. Συμφωνία ἀρ. 3 σὲ Ρέ*, Ἀθῆναι 1961, εἶπε περὶ τοῦ περιεχομένου των τὰ ἑξῆς.

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι Συνάδελφοι,

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ καταθέσω τὰ τελευταίως ἐκδοθέντα ἔργα μου: Τὴν Παλαμικὴν μου συμφωνίαν γιὰ μεγάλην ὀρχήστρα καὶ ἀπαγγελίαν καὶ τὴ μουσικὴ μου τραγωδία—θρῦλον «Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος» σὲ τρία μέρη.

'Ο «Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος» στὴ δραματικὴ του πλοκὴ βασίζεται ἐπάνω στὴν ὁμώνυμη τραγωδία τοῦ ἀειμνήστου Καζαντζάκη.

Φυσικὰ γιὰ λόγους μουσικῆς οἰκονομίας ἤμουν ὑποχρεωμένος νὰ τροποποιήσω εἰς ὀλίγα σημεῖα τὴ δραματικὴ πλοκὴ τοῦ ἔργου, συντομεύοντας καὶ συγχωνεύοντας ὅσον ἦτο δυνατόν ὠρισμένας σκηνάς, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἀλλοιώσω τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ χρῶμα τοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου συγγραφέως.

Ἐξ ἄλλου οἱ στίχοι καὶ ἔν γένει τὸ κείμενον τοῦ Καζαντζάκη παραμένουν αὐτούσιοι στὴ μουσικὴ τραγωδία ἐκτὸς ἀπὸ τὴν παρεμβολὴν ὀλίγων στίχων στὸ μοιρολόϊ πὸν τραγουδᾶνε οἱ Μάννες καὶ στὴ Χορωδία τῶν Κρητικῶν πὸν χρωστάω στὴν ποιητικὴ συμβολὴ τοῦ κ. Μανόλη Σκουλούδη.

'Η «Παλαμικὴ Συμφωνία» εἶναι τὸ προτελευταῖόν μου μεγάλης ὀκλής ἔργον· ἐγράφη ἀπὸ τὸ 1951-1955. Ἐξετελέσθη γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὴν Κρατικὴ Ὀρχήστρα Ἀθηνῶν τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1956 ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ κ. Ἀνδρέα Παριδῆ μὲ ἐξάγγελον τὸν κ. Θᾶνο Κωτσόπουλον· ἐξεδόθη δὲ μόλις πρὸ ὀλίγου, τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1961, περιληφθεῖσα στὴ σειρὰ μουσικῶν ἐκδόσεων τοῦ Ἑθνικοῦ Ἑλληνικοῦ Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

'Η μουσικὴ τραγωδία «Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος» ἀφ' ἑτέρου ἐγράφη ἀπὸ τὸ 1957 ἕως τὰ 1960 καὶ ἐκδίδεται σήμερα σὲ μερολόγιον (σπαρτίτο) γιὰ τραγούδι καὶ πιάνο ἀπὸ τὴν Ἑθνικὴ Λυρικὴ Σκηνὴ πὸν μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸ Γενικὸ τῆς Διευθυντῆ κ. Κωστῆ Μπαστιᾶ δείχνει ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον καὶ στοργὴ γιὰ τὴ διδασκαλία τοῦ ἔργου τὸ ἐρχόμενον καλοκαίρι στὸ Ὡδεῖον Ἡρώδου τοῦ Ἀττικῶ.

Δὲν θὰ ἀπασχολῶσα τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν γιὰ τὶς δύο μου αὐτῆς συνθέσεις, ἂν δὲν ἀποτελούσανε, ὅπως πιστεύω, μιὰ ξεχωριστὴ προσπάθεια στὴν ὄλην ἐξέλιξη τῆς νεοελληνικῆς μουσικῆς.

Θέλησα νὰ συντονίσω τὶς νεώτερες, ὄχι, πρὸς Θεοῦ, τὶς νεώτατες μουσικῆς ἀντιλήψεις, μὲ τὸ πνεῦμα, αὐτὸ τὸ γράμμα τῆς βυζαντινῆς ὕμνωδίας καὶ τοῦ δημοτικοῦ μας μέλους.

Βέβαια ἡ Ἑλληνικὴ μουσικὴ δημιουργία δὲν μπορεῖ νὰ ἀρκεσθῆι σὲ μιὰν ἀπλῆ μίμηση τοῦ δημοτικοῦ μας τραγουδιοῦ ἢ καὶ τῆς βυζαντινῆς μας ὕμνωδίας.

Συμφωνῶ καὶ ἐγὼ ὡς ἓνα σημεῖο μὲ αὐτοὺς ποὺ τὸ διαλαλοῦνε σὲ ὅλους τοὺς τόνους καὶ σὲ ὅλους τοὺς ἦχους.

Τὸ ἴδιο ὅμως ἢ μᾶλλον πολὺ περισσότερο δὲν ἀποτελεῖ Ἑλληνικὴ Μουσικὴ ἢ ἀπομίμηση τῶν μουζουκιῶν. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ ἐκζήτηση καὶ ἀναπροσαρμογὴ στὶς τελευταῖες θεωρίες τῶν κουρασμένων μουσουργῶν στὴ Δύση.

Ὅπως ἴσως μέσα στὴ μουσικὴ τοῦ «Παλαιολόγου» ἔστησα, ὅπως λέγω στὸν πρόλογο ἀπὸ τὴν παροῦσαν ἔκδοση, ὅ,τι καλύτερο εἶχα στὸ εἶναι μου ἀπὸ δύναμη, ἀπὸ ψυχὴ, ἀπὸ καρδιά, ἀπὸ ἀπελπισία!

Ναὶ ἀπελπισία! Γιατὶ κι ὅταν ἀκόμη βλέπης ὅλα τὰ ὄνειρά σου νὰ σωρίζονται συντριμμία, ἡ ἀπελπισία γίνεται κι αὐτὴ δημιουργικὴ δύναμη, ὅταν τὴ νοιώθης ὅπως ὁ Καζαντζάκης.

*«Ἡ Πόλη μας γκρεμίστηκε ἡ Παρθένα ποὺ ὡς τώρα κράταγε ἀπὰ στὴν
ἄβυσσο τὴν Πόλη,
πέρα τὸ χέρι της ἀποτραβάει, καὶ σπίτια
παλάτια κ' ἐκκλησιῆς κατακυλοῦν στὸν Ἄδη
μὰ ἐσύ, ψυχὴ μου, δὲν γκρεμίζεσαι, δὲν εἶσαι
παλάτι κ' ἐκκλησιά, παρὰ πουλὶ μεγάλο
καὶ τὸν γκρεμό, χωρὶς νὰ γκρεμιστῆς, διαβαίνεις!»*

Σήμερα ἐπισκοπώντας τὰ ἔργα τῶν χειρῶν μου, πιστεύω πὼς ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ μὴν τὰ ντρέπωμαι.

Ὅχι πὼς νομίζω πὼς ἔγραψα ἓνα μουσικὸ ἀριστούργημα ἀντάξιο τοῦ θαυμαστοῦ δραματικοῦ λόγου.

Ὁ Θεὸς φυλάξοι!

Πιστεύω ὅμως πὼς μὲ τὴ μουσικὴ μου στὸν «Παλαιολόγο» ἐχάραξα μιὰ σελίδα στὴν ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Τέχνης.

Κι ὄχι τόσο γιὰ τὸ δούλεμα τῶν Βυζαντινῶν ἤχων καὶ ψαλμῶν, ὅσο γιὰ τὴν ἐδείξα πὼς ἐδῶ στὴ μουσικὴν Ἑλλάδα, ποὺ δέρονται ἀπὸ λογῆς λογῆς ἀνέμους καὶ ἀμφιβολίες, κρατάω ἀκλόνητα τὰ καλλιτεχνικά μου ἰδανικά, τοὺς πνευματικούς μου θεούς, τὴν πίστη μου στὴν Ἑλληνικὴν μουσικὴν Ἰδέα.